

Идеята за кооперативнитѣ сдружаванія у насъ е стара. Едноврѣмешнитѣ мандри, които и днесъ сж разпространени твърдѣ много изъ страната ни, сѣмейнитѣ или родови задруги, които до прѣди половина вѣкъ бѣха стълба на народниятъ ни стопанско-економически животъ, не сж нищо друго, освѣнъ едни кооперации, въ малко по-друга форма отъ сегашнитѣ, но почиващи на сжщитѣ иринципи и редъ. Новитѣ кооперации или съ други думи идеята за съврѣменнитѣ кооперации датира едва отъ 1887 година. Въ това отношение на България се пада първо мѣсто между всички балкански държави, гдѣто се е помислило за кооперативни сдружаванія, като срѣдство за повдигане на народния имъ поминѣкъ. Пръвъ който заговорилъ за тѣхъ въ модеренъ смисълъ е г-нъ Ст. Костовъ. Сразенъ отъ лошото економическо положение, което е прѣкарвала страната, слѣдъ освобождението и дирейки лѣкъ на злото, той дошелъ до заключението, че спасението трѣбва да се търси въ кооперативнитѣ дружества. За тая цѣль той написалъ прѣзъ 1887 г. и издалъ въ началото на 1888 год. книгата си „Съдружествата въ Европа“, единъ много цѣненъ и систематиченъ трудъ, който прави честь на нашата економическа литература. За пръвъ пжтъ българскиятъ печатъ вижда такова съчинение, за пръвъ пжтъ на български се произнася думата кооперация и се посочваатъ на българското общество всички ония облаги, които може да добие отъ нея нашето народно стопанство „Чрѣзъ сдружаванія нашитѣ търговци, занаятчии и земедѣлци, говори г-нъ Костовъ, въ прѣдговора на книгата си, могатъ подтикна много напрѣдъ занаятията си, защото само тогава разпрѣстнатитѣ ни дребни капитали, ще се събератъ за една обща цѣль и само тогава опитността и познанията на едни, както работливостта и старателността на други ще използватъ общо цѣлото дѣло. Такива сдружаванія съ взаимна отговорност на всички за единъ и единъ за всички, ще могатъ по лесно да намиратъ кредитъ у взаимодавцитѣ и на по-сгодни условия. Народната банка, може би тогава ще бжде повече достъпна за да кредитира такива учреждения, каквито ще сж кооперативнитѣ сдружаванія, а тия подирнитѣ ще кредитиратъ или частно своитѣ членове, съ които тѣ ще бждатъ и единъ видъ заемателни банки, или ще упражняватъ сами, споредъ нуждитѣ си, добитиятъ отъ народната банка кредитъ“. Книгата дава пълно изложение на всички видове потрѣбителни и кредитни кооперации въ Европа, наставления какъ могатъ да се съставятъ и прави прѣгледъ на сжществуящитѣ Български др-ства. Споредъ тоя прѣгледъ въ България тогава е имало 13 разни акционерни, търговски и промишлени дружества. Ние съжеляваме, че не ни е възможно да прѣдадемъ тукъ повече извад-